

natosítani kellene, a dolog természeténél fogva, nem terjeszthetek elé, de meg vagyok arról győződve, hogy tisztelt szaktársaim közül azok, akik az erdőtenyésztéssel behatóbban foglalkoznak, e nélkül is hajlandók lesznek további kísérletezés és tanulmányozás által odahatni, hogy az erdősítésnek ezen — szerény véleményem szerint — czélszerű módja minél nagyobb tért hódítson!

A debreczeni erdők és a talaj elszegényedésének elmélete.

Irta: Fekete Lajos, erdőakadémiai tanár.

A debreczeni erdőknek szomorú állapota le volt írva és megvitatva az Országos Erdészeti Egyesületnek 1868-ban ott tartott közgyűlése alkalmával (l. „Erdészet Lapok“ 1868. évfolyam 471., 484., 524., valamint az 1882. évfolyam 956. és köv. lapjain.) Az ismétlés hibájába esném tehát, ha e viszonyokat itt újból tüzetesen tárgyalnám. Mindazonáltal az alább mondandók megérthetése miatt kénytelen vagyok röviden vázolni e viszonyokat azon közvetlen benyomások szerint, melyeket a múlt nyáron ott tett kirándulásom alkalmával a helyszínén nyertem.

Képzelnék a t. olvasó mintegy 45.000 holdnyi tölgyerdőt sík homoktalajon, melyek egy része a futóhomok természetével bír. Azután tessék elképzelni, hogy egy oly nagy városnak minő Debreczen, főképp földmivelésből és marhatenyésztésből élő jómódu polgárai roppant marhaállományukat és birkáikat télen át e területen legeltetik, annak tisztásain és irtásain, azonfelül ki ahogy annak idejében hozzáférhetett, szánt, vet és kaszál. Az eleinte csak kaszálás végett elfoglalt területekért

a gyűjtött szénaboglyák száma szerint fizették a bért, de a mezőgazdaságilag használt területek illő körülhatárolásáról szó sem volt. Hogy a tisztások évenként nagyobbodtak, az erdő pedig folytonosan apadt, az magától értetődik. A kaszálás természetesen az évenként jobban-jobban megritkitott erdőre is kiterjedett, s a tisztásokon a szántás-vetést is üzték a magukat befészkelte polgárok, anélkül, hogy a trágyázásra gondoltak volna. Ottjártamban (1886. augusztus közepén) szántóföldeket láttam a legsilányabb kukoricza s más vetésekkel, a melyek többnyire már a munkát sem fizették vissza.

1868-ban az akkori erdőmester kimutatása szerint, a 45.000 hold erdő már 21.000-re volt leolvadva; ma, 20 év után, bizonyosan még kevesebb az s nagyobbára rosszul van záródva, vagy éppen erdőfoszlányokból látszik állani.

Nincs az országban oly terület, melyen a homoktalaj mezőgazdasági használat által való kimerülését oly kézzelfoghatólag lehetne tanulmányozni, mint Debreczen város erdején. Főképen ez a körülmény indított arra, hogy e sorokat közöljem. Ide zarándokoljon, a ki a talajnak ily módon való elszegényedése iránt kétséget táplál.

A 20—30, sőt néha pár száz holdra menő szántók vagy kaszálók által elszigetelt facsoportok, erdőnyelvek, az összefüggőbb erdők szélei és belseje, a kaszálás által használt gyéresek és a kaszálást meg nem engedő, bozóttal benőtt talaju, vagy a kaszálástól megkímélt zárt erdők növekvésének és minőségének összehasonlítása a fennebbi elmélet megvilágosítására a legtanulságosabb.

Ahol a szántás-vetés az erdő szélén s a kaszálás az erdőben már régóta foly, ott az erdő nagyobb fái tetejüktől lefelé lassanként kiszáradnak, lombzatuk feltünően meggyérül

a sarjak nyomorultak, növekvésük elcserjésedik, s végre az elszigetelt facsoportok egészen kivesznek.

A benyomás oly sivár és vigasztalan mint az, mely az erdőtenyészet felső határán található luczfenyőcsoportok és erdőfoszlányok szemlélésénél lepi meg az embert.

Ahogy az erdőbe beljebb haladunk, ahol kevesebbet kaszálnak, már magasabbak a fák, kevesebb a csúcsaszott törzs, s az ilyenek kiszáradása felülről lefelé nem haladt annyira; de a tölgyes szokott külsejével csak ott találkozunk, ahol a talajnak tüskék s más cserjékkel való benövése, vagy az erdő záródása a kaszálást nem engedi meg. Ily rendes záródást és növekedést mutatnak pl. a „Gut“ nevű erdő azon részei, melyekbe a mezőgazdasági használat be nem hatolt.

Hogy ezen egyetlen kirándulás alkalmával szerzet tanulmány teljesebb legyen és tudományosabb alapot nyerjen, ezenel felkérem a Debreczen város erdőségeinek jelenlegi buzgó erdőmesterét, hogy a talajpróbáknak néhány oly sorozatát juttassa hozzám, melyek egy és ugyanazon összefüggő területről: 1. sokáig szántás alá használt, 2. sokáig kaszált tisztásról, 3. sokáig kaszált gyéresről, 5. jól záródott, nagy cserjékkel fedett talaju, nem kaszált erdőből vétettek.

Ezen próbák elemzését az erdészeti vegytan tanára a selmezi akadémián, Bencze Gergely ur, szives volt magára vállalni.

Soraimat azon óhajtással zárom, vajha már valahára megkezdődnék a Debreczen város erdejében lévő kaszálók és szántók felmérése és tagosítása, mely nélkül ott az erdők rendbehozása az erdőtörvény és a mostani erdészeti tisztviselők buzgósága daczára sem fog kielégítően sikerülni.